

Nr 287.

Af herr **Lithander**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordningar om frilager och om ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen om frihamn.

Kung. Maj:t framlägger i propositionen nr 121 förslag till förordning om frilager.

Enär frilager i den utsträckning, som den kungl. propositionen angifver, enligt min uppfattning kommer att innebära en i många afseenden allvarsam fara för inhemsk industri samt på dess bekostnad främja importen af utländska varor, skall jag i det följande söka påvisa detta förhållande.

Frilager på ett stort antal orter i vårt land, där utländska varor kunna uppläggas, ompackas, uppdelas, förevisas köpare eller försäljas efter provver samt omedelbart distribueras ut öfver landet, innebär ingenting mindre än att i handelshänseende flytta en del af utlandet inom våra egna gränser.

Det är nämligen en väsentlig skillnad på, om utländska varor hitsändas till oss efter fast avslutade köp, där tullbeloppet erlägges vid förseln och icke återbetalas vid återutførseln, och det förhållande, som skulle inträda, om den föreliggande kungl. propositionen antoges.

I det förra fallet riskeras tullbeloppet, om icke varan förbrukas i Sverige, och detta förhindrar i väsentlig mån upplag på spekulation af utländska industrialster.

Ifall Kungl. Maj:ts proposition antages, möjliggöres för det första upplag af *utländska reguliära standardkvalitéer* inom alla branscher, där öfver hufvud taget import kan ifrågakomma.

Redan nu har vår industri att utstå en hård täflan med utlandets industriprodukter genom den mångfald i kvalitéer och mönster, som ut-

landet har att erbjuda tack vare stor hemmarknad och stor export (som äfven vi bidraga till) samt tack vare den specialisering, som stor afsättning möjliggör. Till jämförelse kan erinras om att Tyskland har en hemmarknad för egen förbrukningskraftig befolkning på c:a 70 millioner människor. Att sortiment och urval då blifva vår industri öfvermäktiga är tydligt. Tillkommer emellertid möjligheten att med endast risken af en ringa fraktkostnad kunna här lagra sortiment af standardkvalitéer eller nyheter för säsongen i stället för att de eljest kvarläge i utlandet, skapade frilagersanordningen stora utsikter till försäljning härstädes och med möjlighet att omedelbart försända varorna till hvilken ort som helst i Sverige, då skulle vi, om den kungl. propositionen beträffande frilager bifölles, skapa förhållanden, som hade till följd, att en stor del af de varor, vi konsumera och som nu ge sysselsättning och förtjänst åt svensk industri och dess arbetare i stället blefve tillverkade af och gäfve förtjänst åt utlandets arbetare.

Jag vill taga ett enda exempel. Vi äga i Sverige en framåtgående linneindustri. Hvad blir följden härvidlag, om den kungl. propositionen antages? Jo, att mäktiga firmor i utlandet, som lagra betydande varukvantiteter med mångfald af kvalitéer och mönster, hos oss på frilager upplägga depåer och — vår linneindustri, som omfattar mönstervaror, tillfogas stor skada.

Med utlandets billiga exporttariffer (och i vissa fall exportpremier) samt med ytterst låga frakter sjöledes, kommer kostnaden för själfva varuöfverförandet icke att innebära ringaste hinder. Den kostnaden är så liten och uppväges rikligen af försäljningsutsikterna. Det är tullen, som måst erläggas vid importen, som hittills gjort, att nederlag af utländska varor endast helt begränsadt lönat sig. Bifall till den kungl. propositionen ändrar det förhållandet helt väsentligt till gagn för utlandets industri, men till skada för vår egen.

Ett bifall till frilagersförordningen möjliggjorde *för det andra*, att vid slutet af säsongerna i utlandet, då varor bortslumpas, såväl hos tillverkare som hos engrosfirmor och varuhusen, dylika öfverskott i stor utsträckning med ringa fraktutlägg och stora utsikter till försäljning funne vägen till våra frilager. Dylika varor hafva i utlandet ringa värde, enär säsongen *där* är förbi och därför kan priset sättas så lågt, att vår tull härvidlag icke har samma betydelse som på reguliära varor.

Förut har man dock, tack vare tullbestämmelserna, ej haft anledning att på försök hitsända dylika poster, men detta förhållande blefve helt ändradt genom den föreslagna frilagersförordningen.

Hittills har egentligen endast de stora varuhusen praktiserat att i utlandet fast inköpa dylika poster efter de utländska säsongernas slut till förfång för svensk industri i grad af importens omfattning och i den mån den berör i Sverige tillverkade varor.

Skulle utom de realisationer af hvarjehanda slag, som med rätta hänföras till afarter af handel ett bifall till frilagersförordningen möjliggöra realisationer inom Sverige af öfverskott vid de utländska säsongernas slut, så förorsakas den svenska industrien och dess arbetare afsevärd skada.

Våra genom tyska handelstraktaten bundna tullsatser äro afsedda och afvägda att skydda vår industri vid konkurrens med utlandets reguliära tillverkningar, men de hvarken kunna eller voro afsedda att skydda vår industri för ofvan påpekade förhållanden, som inträda, om nu föreslagen frilagersinstitution ökar möjligheter för »dumping» och försäljning af säsongöfverskott af utländska varor.

Bestämmelsen om att ingen detaljhandel får förekomma inom frilagersområdet kan endast reglera en af olägenheterna. Dels är gränsen svår uppdraga, dels är det icke detaljköpen i frilagret, som förbruka de stora kvantiteterna utländska varor. De skulle under alla förhållanden vid bifall till föreslagna frilagersförordning söka sig ut öfver landet.

En frilagersanordning af nu föreslagen art skulle äfven föranleda de firmor inom olika branscher, som nu till hufvudsaklig del förmedla afsättning af svenska industrialster, liksom de firmor, hvilka hittills till hufvudsaklig del importera utländska varor, att inom frilagersområdet i högre grad än eljest deltaga i den försäljning af utländska varor, som denna anordning skulle föranleda, både beträffande reguliära utländska varor, som ej minst s. k. slumpvaror och restpartier till stort förfång för inhemsk industri af alla grenar. Denna påföljd skulle ingalunda minska af den omständigheten, att ofta okontrollerbara utländska artiklar erbjuda tillfälle till större handelsvinst än de i regel för skarp priskonkurrens utsatta inhemska varorna.

Men hvad blefve i många fall följderna för vår industri och för de arbetare, hvars lefvebröd är beroende på afsättningen inom landet af svenska arbetsprodukter?

Hur verkar det slutligen på jordbruket, om vi träffa anordningar som på olika orter minska afsättningsmöjligheter af svenska industrialster och därmed minska arbetarebefolkningens köpkraft af lifsförnödenheter?

De, som egentligen komma att vinna på anordningen synas mig vara utlandets tillverkare, dess industriarbetare och exportörer samt en och an-

nan utländsk firma, som härigenom får ökade möjligheter att placera på andra håll svårsålda varor.

Om vi däremot kunna träffa någon anordning, som kompletterar nederlagsrättigheten så, att den bättre och mera anpassad än nu för export-handels behof möjliggör reexport, vore detta gifvetvis önskligt, liksom ock att öfverväga en frilagersanordning för *förädling* af utländska varor för reexport eller import.

Om nämligen frågan gällt enbart frihamn, ej frilager, hade det ställt sig annorlunda, ty frihamn medför för sjöfart, exportindustri och utrikes-handel fördelar, som frilager sakna.

En frihamn tjänar till hufvudsaklig del hemlandets handels-, sjöfarts- och industris intressen, men kräver betingelser i afseende på läge, hamnanordningar, sjöfartsförbindelser, kapitalutlägg, afsättningsområden m. m., som gifvetvis starkt begränsa frihamnarnas antal.

Frilager däremot tjäna till hufvudsaklig del afsättningen af i utlandet tillverkade varor utan att äga frihamnens fördelar för sjöfarten och det inhemska näringslivet. Därjämte äro anordningarna och kostnaderna för frilagret relativt små, hvarför frilager kan komma att på ett stort antal platser främja importintressen, som stå i strid med den inhemska industriens.

Kungl. Maj:t äger emellertid möjlighet att främja *reexporthandelns* intressen och ändå undvika de nackdelar frilagret har för den inhemska industrien genom att låta utarbета och framlägga förslag till sådan ändring af nederlagsrättigheten att den bättre än hittills tillgodoser reexporthandelns kraf. Samma möjlighet äger Kungl. Maj:t att främja intressen för den *förädlingsindustri*, som använder utländska råvaror och som har att täfla med dylik industri inom frihamnsområden, utan att genom frilagersförordningen behöfva förorsaka den inhemska industrien skada, hvilket undvikes därigenom, att Kungl. Maj:t efter verkställd utredning framlägger förslag om anordningar, som erbjuda frilagrets fördelar åt landets förädlingsindustri.

På så vis kunna vi, om det skulle visa sig behöfligt ernå frilagrets för reexporthandeln och förädlingsindustrien möjligen befintliga fördelar utan att förorsaka vår inhemska industri den skada, som nu föreslagna frilagersanordning utan ringaste tvifvel kommer att vålla densamma genom anhopning af reguliära kvalitéter och öfverskott af i utlandet manufakturade varor.

På grund af det nu anförda hemställer jag

1:o) att Riksdagen måtte afslå det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förordning om frilager samt

2:o) att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda dels i hvad mån tullnederlagsinstitutionen må kunna göras mera ägnad än nu att tillgodose exporthandelns kraf på rörelsefrihet, dels ock huruvida frilager må kunna inrättas för förädling inom landet, inom eller utom frilagersområdet, af utländska för import eller reexport afsedda varor samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill dessa utredningar kunna gifva anledning.

Stockholm den 16 april 1912.

Edvard Lithander.
